

“Atmosphere: Architectural Environments-Surrounding Objects” By Peter Zumthor

คมสัน ธีรภาพวงศ์¹

Komson Teeraparbong

“Atmosphere is my style” J.M.W. Turner to John Ruskin in 1844

(Zumthor, 2006)

1. บทนำ

มีงานหนังสือวรรณกรรมเพียงไม่กี่เล่มที่เสมือนเป็นการบันทึกเรื่องราว ประสบการณ์ และความเห็นต่างๆ ในเชิงทฤษฎีการออกแบบสถาปัตยกรรมของสถาปนิกระดับโลกชาวสวิสเซอร์แลนด์ เจ้าของรางวัลทางสถาปัตยกรรมระดับโลก (Pritzker Prize) ในปีค.ศ. 2009 อย่างเพเทอร์ ชุมธอร์² (Peter Zumthor) ได้ครบถ้วน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าตลอดเวลาที่สถาปนิกท่านนี้ทำงานมากกว่าสามสิบปี มีหนังสือแค่เพียงสองถึงสามเล่มเท่านั้น³ ที่สามารถทำให้เราเข้าใจถึงแนวคิดวิธีการทำงานออกแบบของท่านได้อย่างชัดเจน และหนึ่งในนั้นก็คือ หนังสือ “Atmospheres: Architectural Environments, Surrounding Objects” ที่รวบรวมสรุปสาระจากการบรรยายครั้งสำคัญของชุมธอร์ ในเทศกาล “ทางสู่ชนบท” (Wege durch das Land)⁴ เป็นเทศกาลวรรณกรรมและดนตรี แห่งเวสต์ฟาเลีย-ลิปป์ ตะวันออก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2546 โดยการบรรยายใช้ชื่อในหัวข้อเดียวกันกับชื่อหนังสือ ที่กล่าวถึง “สภาวะบรรยากาศ: สิ่งแวดล้อมแห่งสถาปัตยกรรมและกายภาพโดยรอบ” และได้จัดขึ้นในปราสาทแห่งเวนต์เฮาส์เซน (Castle

1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2 ใช้ลักษณะการออกเสียงแบบภาษาเยอรมันและอ้างอิงประกอบจาก “คำ ความคิด สถาปัตยกรรม: ว่าด้วยทฤษฎีสถาปัตยกรรมในโลกโพสต์โมเดิร์น.” โดย หม่อมหลวง ปิยลดา เทวกุล ทวีปรังสีพร, หน้า 109-123

3 หนังสือที่สะท้อนและอธิบายแนวคิดในงานออกแบบของเพเทอร์ ชุมธอร์ที่สำคัญได้แก่ Three Concepts (1997), Thinking Architecture (1998) และ Atmospheres (2006)

4 Wege durch das Land ในภาษาเยอรมันนั้นสามารถแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “Way/route through the country” หมายถึงทางหรือแนวทางไปสู่(ความเข้าใจ)ชนบท ชนบทในที่นี้อาจหมายถึง พื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่เมืองก็ได้

of Wendlinghausen) เพื่อที่จะค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้ง/สถานที่และประเด็นทางศิลปะ ที่หล่อหลอมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ “ภูมิทัศน์แห่งบทกวี” (poetic landscape) ซึ่งเป็นปรัชญาความพยายามที่เริ่มต้นมาจากการเข้าใจรากของ “ถิ่นที่” (place Being) แห่งมนุษย์กับมูลเหตุแห่งบริบทของวรรณกรรมนั้นๆ ซึ่งเหมือนว่างานออกแบบสถาปัตยกรรมของเพเธอร์ ชุมธอร์ เป็นตัวแทนอีกลักษณะหนึ่งที่สะท้อนแนวทางเหล่านี้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ประเด็นดังกล่าวได้นำไปสู่กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบและสื่อต่างๆ ในการเชื่อมต่อ “ที่หนึ่ง” ไปสู่ “ที่อื่นๆ”⁵ ด้วยวรรณกรรม การแสดง ดนตรี การเสวนา บรรยายและนิทรรศการที่จัดขึ้น

สำหรับ เพเธอร์ ชุมธอร์แล้ว การบรรยายนี้เสมือนเป็นกระบอกเสียงที่แสดงถึงตัวตนแห่งสถาปัตยกรรมของเขาและนำพาให้เราเข้าใจและอ่านสถาปัตยกรรมของชุมธอร์ได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของศักยภาพแห่งสภาวะ+บรรยากาศ อันเกิดขึ้นบนการทำงานร่วมกันของสถาปัตยกรรม สรรพสิ่งและสิ่งรอบๆ ตัวเรา ที่ทำให้มนุษย์ได้สัมผัสถึงความมหัศจรรย์ของสิ่งที่เรียกว่า “สภาวะบรรยากาศ” (atmosphere) โดยหนังสือเล่มนี้ได้บันทึกสิ่งที่ชุมธอร์เองได้กล่าวขึ้นในการบรรยายพร้อมรูปประกอบกว่าสามสิบภาพ ตามสาระสำคัญต่างๆ ในการบรรยายด้วยภาษาเยอรมัน ก่อนที่จะมีการแปลออกมาเป็นภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรกในปี ค.ศ.2006 โดยสำนักพิมพ์ Birkhauser

หนังสือเล่มนี้เป็นไปในลักษณะ “คำต่อคำ” (verbatim) ตามลำดับการบรรยายของชุมธอร์ รวมถึงการสร้างอารมณ์ขันและภาษาพูดต่างๆ ที่มีใจงานเขียนเชิงวิชาการทั้งเล่ม ทำให้การอ่าน “คำต่อคำ” ในลักษณะภาษาพูดที่ไม่มีน้ำเสียงและสภาวะร่วมจึงเป็นการยากในการทำความเข้าใจในบางช่วงบางตอนของหนังสือที่ชุมธอร์หมายความว่าถึงสิ่งอื่นๆ นอกเหนือไปจากประเด็นที่กำลังพูดถึงอยู่ ประกอบกับการใช้รูปแบบโครงสร้างภาษาเยอรมันที่ถูกแปลมาอีกทีนั้น ทำให้บางรูปประโยคเมื่ออ่านในภาษาอังกฤษแล้วออกจะดูประหลาดและน่าฉงน ฉะนั้นจึงเป็นการยากที่จะสามารถเข้าใจความหมายและสาระต่างๆ อย่างครบถ้วน ได้จากการอ่านเพียงครั้งเดียว แต่กลับจะต้องอ่านซ้ำหลายๆ ครั้งและนึกภาพไปพร้อมๆ กันว่าผู้อ่านกำลังเป็นส่วนหนึ่งของการบรรยายในปราสาทเวตติงเฮาส์เซินในขณะนั้นไปด้วย จึงจะเข้าใจและได้บรรลุถึงความถ่อมตนและความเป็นสถาปนิกที่ละเอียดอ่อนของเขา

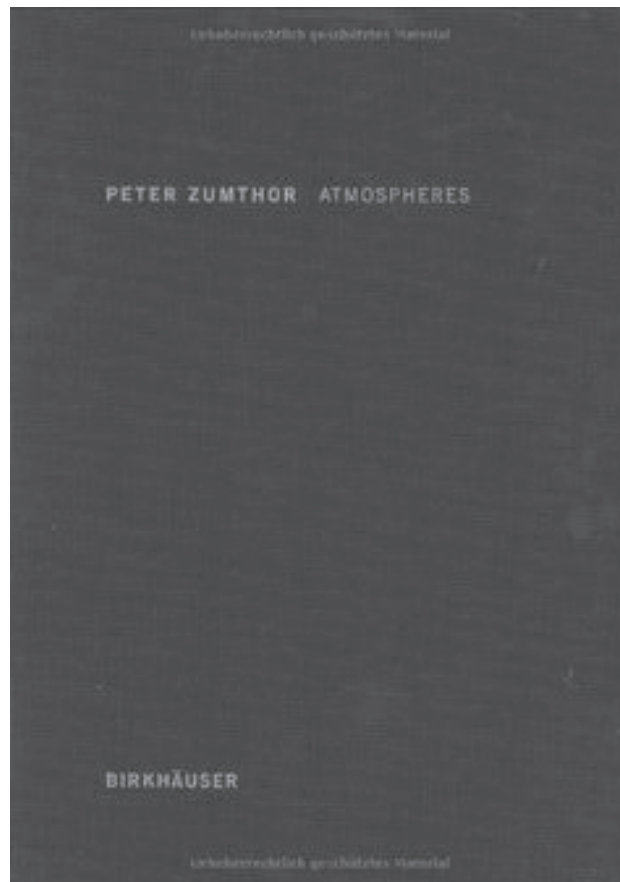
งานออกแบบสถาปัตยกรรมของชุมธอร์นั้น มีการแลกเปลี่ยนแบบส่ง-รับ กันเสมอๆ (dialectic) ระหว่างอาคารและสิ่งโดยรอบ เมื่อได้เผชิญหน้ากับสถาปัตยกรรมของเขา มันทำให้ความรู้สึกต่อการรับรู้ที่ว่างที่ถูกสร้างขึ้นนั้น ถูกสื่อสารได้โดยสมบูรณ์และกระทบต่อจิตใจที่ปิติเสมอ ซึ่งมันไม่ใช่เรื่องง่ายและตรงไปตรงมาเลย ในการที่จะเข้าใจที่ว่างและกลายเป็นส่วนหนึ่งของมันโดยงาน แต่ในงานของชุมธอร์นั้น มนุษย์กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งแห่งความงดงามในที่ว่างนั้นอย่างเหมาะสมและพอดี เหตุนี้เองอาจเป็นคุณค่าที่เป็นจุดเริ่มต้นของการบรรยายและเป็นบทเริ่มแรกของหนังสือ ดังที่ชุมธอร์เองเริ่มการบรรยายของตนด้วยคำถามถึงคุณค่าที่ว่านี้ ...

5 ในหนังสือหมายถึงการข้ามศาสตร์แห่งองค์ความรู้ไปมา ที่นำไปสู่ประเด็นของตัวตนและความหมายนิยามแห่ง “ความเป็นชนบท”

What do we mean when we speak of architectural quality? It is a question that I have little difficulty in answering. Quality in architecture... is to me when a building manages to move me. What on earth is it that moves me? How can I get it into my own work? How do people design things with such a beautiful, natural presence, things that moves me every single time? One word for it is Atmosphere.

(Zumthor, 2006)

สำหรับตัว Zumthor เองนั้น คุณค่าของสถาปัตยกรรมจะเกิดก็ต่อเมื่อตัวอาคารนั้นกระตุ้นสัมผัสและกระพือจิตสำนึกของมนุษย์อย่างจับใจเมื่อเข้าไปเสพสัมผัสแห่งมัน นี่เองที่อาจเป็นจุดเริ่มต้นแห่งคำถามและ

ภาพที่ 1 ปกหนังสือ Atmosphere, เล่มแปลภาษาอังกฤษ โดยสำนักพิมพ์ Birkhauser ในปี 2006

การค้นหาวะอะไรที่ทำให้เรารู้สึก “จับใจ” ในสัมผัสแห่งความรู้สึกนั้นๆ และในฐานะสถาปนิก เราจะรังสรรค์สร้างงานที่เกิดสัมผัสแบบนี้ได้อย่างไร ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เป็นแก่นแกนที่สำคัญต่อคำถามของชุมธอร์ในกระบวนการนี้ ก็คือคำว่า “สภาวะ+บรรยากาศ” (atmosphere) อันเป็นประเด็นหลักในการขยายความคิดของชุมธอร์ไปสู่รายละเอียดปลีกย่อยของสถาปัตยกรรมและสรรพสิ่งที่ก่อประสานมันขึ้น โดยเมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้ไปเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่าชุมธอร์เองใช้กระบวนการเล่าความ ผ่านการตั้งคำถามให้ตัวเอง (self-critique) และตอบคำถามนี้ไปเรื่อยๆ พร้อมภาพสะท้อนความคิดในทุกๆ ประเด็น ซึ่งเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้เชื่อมโยงกันถึงเกือบทุกประเด็นหลักและปิดท้ายด้วยสามประเด็นภาคผนวก⁶ ในการบรรยายที่ทำให้เราสามารถเข้าใจแนวทางและกระบวนการสร้างงานสถาปัตยกรรมหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการสร้าง “สภาวะ+บรรยากาศ” ในงานของชุมธอร์ได้อย่างชัดเจนเป็นอย่างดี

2. ประเด็นสำคัญในหนังสือ (key points)

2.1 “สภาวะ” / “สภาพ” / “สรรพสิ่ง” / “สถานะ” / “สถาน”

ในหนังสือที่ถอดความมาจากการบรรยายครั้งนี้ ทำให้เราเห็นถึงปรัชญาที่ซ่อนอยู่ภายในงานออกแบบและแนวคิดของชุมธอร์ที่มีต่อ “ปรากฏการณ์ศาสตร์” (phenomenology) อย่างชัดเจน เราอาจจะไม่สามารถกล่าวได้เต็มปากหรือแม้แต่ตัวของชุมธอร์เองคงไม่ยอมรับเลยเสียทีเดียว แต่การเชื่อมโยงงานสถาปัตยกรรมผ่านประสบการณ์และตัวตนแห่งการมีอยู่ใน “สถานะ+ภาพ” และในบริบทรายรอบนั้นๆ แล้ว ทำให้การปรากฏของ “สภาวะ+บรรยากาศ” เป็นสิ่งที่จับต้องได้จริงขึ้นมา นี่เองที่ทำให้งานสถาปัตยกรรมของชุมธอร์ไม่ธรรมดาและมีความซับซ้อนในเสน่ห์ที่น่าค้นหาเสมอๆ โดยเฉพาะในประเด็นของสภาวะบรรยากาศ⁷ “atmosphere” ที่ไม่อาจแปลความได้เพียงแคเป็นบรรยากาศหรือชั้นบรรยากาศเท่านั้น แต่มันผสมผสานรวมไปถึง “สภาวะการณ์” บางอย่างในทีว่างที่หล่อหลอมรวมขึ้นเป็น “บรรยากาศ” โดยที่มีพลังของ “สรรพสิ่ง” รายรอบ (surrounding objects) ทำงานร่วมกันเป็น “สภาพ+แวดล้อม” (environment) และสร้าง “สถานะ” ใน “สถาน+ที่” (place) นั้นๆ อันเป็นส่วนหนึ่งในการเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ของคำว่า “Atmosphere” ซึ่งห้าประเด็นหลักจากเก้าในการบรรยายลงในหนังสือเล่มนี้ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับคำเหล่านี้ทั้งสิ้น อันได้แก่ประเด็นของ “กายแห่งสถาปัตยกรรม” (body of architecture) “ความเข้ากันของวัสดุ” (material compatibility) “สรรพสิ่งที่รายรอบ” (surrounding Objects) “ประเด็นระหว่างการจัดวางและความเย้ายวน” (between composure and seduction) และ “แรงดึงดูดระหว่างภายใน/ ภายนอก” (tension between interior and exterior)⁸ โดยทั้งห้าประเด็นในการบรรยายนั้นได้นำไปสู่การสร้าง “สภาพ” ด้วย “สรรพสิ่ง” ใน “สถาน” ให้เกิด “สถานะ” บางอย่าง จนหล่อหลอมรวมกันเป็น “สภาวะ+บรรยากาศ” ในท้ายที่สุด ซึ่งเราสามารถเข้าใจในลักษณะดังกล่าวได้อย่างชัดเจนขึ้น เมื่อชุมธอร์ยกตัวอย่างด้วยภาพถ่ายในสถานีชุมทางไนริชมอนด์ (Broad street station, Richmond, VA) และรูปถ่ายที่พักนักศึกษาในซูริก (student housing, Clausius strasse, Zurich) ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการปรากฏของสิ่งที่อยู่จริงและรับรู้สัมผัสแห่งความรู้สึกได้ โดยชุมธอร์เรียกมันว่าเป็น “มนตราแห่งความจริง” (magic of

the real) และนำไปสู่การเน้นประเด็นเริ่มต้นที่ตัวชุมชนเองมีประสบการณ์และนำมากล่าวถึงประเด็นสำคัญ
ของ “สภาวะ+บรรยากาศ” และการสร้างอารมณ์ ความรู้สึกร่วมของมนุษย์ในการสัมผัส “สภาพแวดล้อม”
ใน “สถานะ” นั้นๆ ซึ่งในที่นี้ก็คือ สถาปัตยกรรมในแบบของเขานั่นเอง

ภาพที่ 2 รูปซ้าย Broad Street Station, Richmond และรูปขวา Student housing, Clausius strasse,
ที่มา: Zumthor (2006)

-
- 6 ชุมธอร์ใช้คำว่า “Three short appendices” (หน้า 62/63) ได้แก่ประเด็นของ “สถาปัตยกรรมเสมือนสรรพสิ่ง” Architecture as Surrounding “ความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว” Coherence / และ “สรีระแห่งรูปทรงงาม” The Beautiful Form
 - 7 เป็นการใช้คำที่มากกว่าความหมายตรงคือ “บรรยากาศ” เนื่องจากผู้เขียนพบว่า เทเธอร์ ชุมธอร์มิได้หมายความว่าแค่ “บรรยากาศ” หรือ “ชั้นบรรยากาศ” ในนิยามของคำนั้นในบริบทขององค์ความรู้ในศาสตร์อื่นๆ แต่รวมหมายถึง “สภาวะ” ที่เกิดสัมผัสรับรู้ได้ถึง “บรรยากาศ” นั้นๆ
 - 8 คำแปลภาษาไทยในข้อหัวเรื่องของแต่ละบทนั้นเกิดจากการประมวลเอาสิ่งที่ชุมธอร์หมายถึงในมิติย่อยๆ ในแต่ละหัวข้อนั้นจริงๆ ซึ่งในการขยายความจากการบรรยายนั้น จะพบมิติของการใช้ลักษณะภาษาแบบบทกวีในลักษณะที่นักปราชญ์ทางสาย “ปรากฏการณ์ศาสตร์” มักนิยมใช้บรรยายเพื่อให้เข้าถึงสภาพเชิงนามธรรมที่จับต้องได้ด้วยเพียงสัมผัส ทำให้การแปลความมิได้เกิดขึ้นแบบคำต่อคำตรงไปตรงมาเลยทีเดียว

2.2 “จับใจ” / “ฟังใจ” / “ญาณทัศน์” / “สัญชาตญาณ”

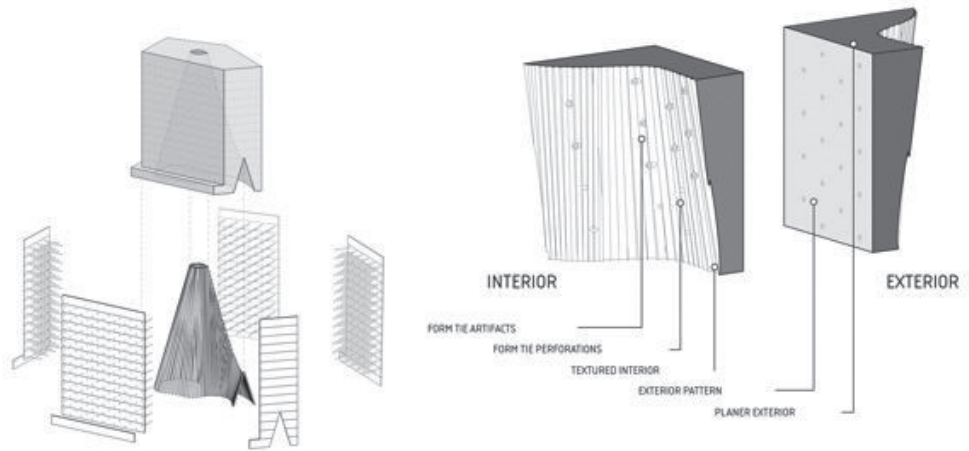
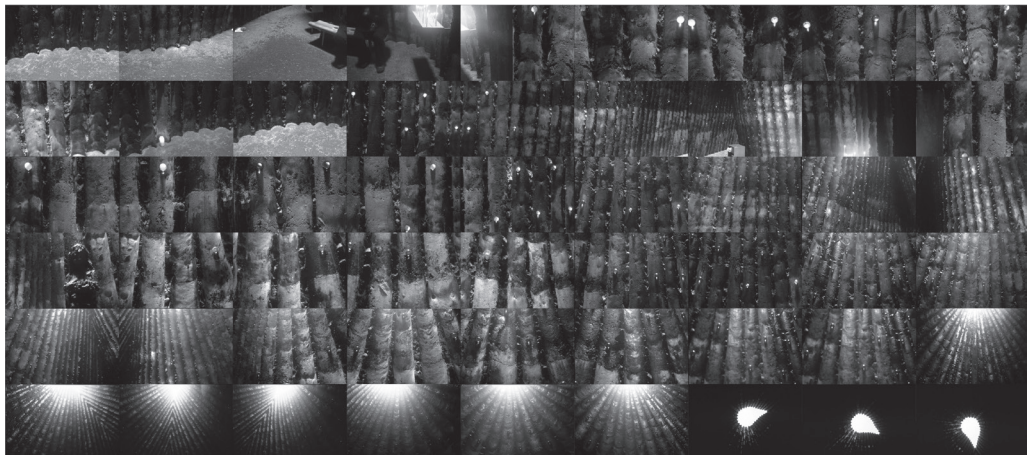
นอกจากประเด็นที่เกี่ยวกับสิ่งที่จับต้องได้แล้วเพเธอร์ ซุมธอร์ได้กล่าวถึงความสำคัญอีกชุดหนึ่งที่ขาดไปเสียไม่ได้เลย นั่นก็คือประเด็นที่เกี่ยวกับมนุษย์และสัมผัส อันจะนำไปสู่ความรู้สึกและผลทางจิตใจ รวมถึงประสบการณ์ความทรงจำแห่งโน้ตส์ที่นำไปสู่ “สภาวะ+บรรยากาศ” ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้แต่เป็นนามธรรมในสมอง ในการรับรู้ ในจิต+ใจ ซึ่งอาจเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถรับได้ด้วย “สัญชาตญาณ” (instinct) และ “ญาณทัศน์” (intuition) โดยถ้าเราทราบข้างต้นว่า “สภาพแวดล้อม” และ “สรรพสิ่ง” นั้นเป็นกายภาพที่ทำให้เรารู้ได้ ในทางตรงข้ามสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ (หรือถูกสัมผัสได้) จะเป็นเสมือนตัวตนแห่ง “สภาวะ” หรือ “สถานะห้อมล้อม” (ambient) นั้นๆ ซึ่งบ่งเป็นนัยยะถึงความสัมพันธ์กันทั้งหมดและหล่อหลอมก่อให้เกิดความปิติ สุขใจ ฟังใจ เมื่อได้สัมผัสสิ่งเหล่านี้ที่เป็นตัวตนของสภาวะบรรยากาศ “atmosphere” ซึ่งซุมธอร์เองได้กล่าวไว้ในหนังสือ (ผ่านการบรรยาย) เป็นประเด็นบทที่เหลืออีกสี่หัวเรื่องหลัก ได้แก่ “สรรพเสียงแห่งที่ว่าง” (the sound of space) “อุณหภูมิของที่ว่าง” (the temperature of a space) “ระดับของความใกล้ชิดสนิทสนม” (levels of intimacy) และ “ยามเมื่อวัตถุต้องแสง” (the light on things)

ภาพที่ 3 ทั้งรูปซ้ายและขวา Thermal Baths Vals, 1996

ที่มา: Zumthor (2006)

สิ่งสำคัญยิ่งในหนังสือเล่มนี้ คือการนำเอาภาพประกอบที่สะท้อนถึงความคิดความอ่านที่
 ชุมธอร์ประมวลด้วยประสบการณ์จริงๆ ที่เกิดขึ้นตลอดการทำงานกว่าสามสิบปีของเขา ภาพเหล่านั้นเรียบง่าย
 แต่สมบูรณ์ในที รวมถึงทรงพลังยามเมื่อได้อ่านสิ่งที่เขาคิดและนำเสนอผ่านประสบการณ์ไปสู่สถาปัตยกรรม
 ของเขา

ภาพที่ 4 รูปบน โบสถ์ Bruder Klaus Chapel, Germany และรูปล่างเป็นการศึกษาที่ว่างและช่องแสงของโบสถ์
 ที่มา: Pinterest Staff (2016)

3. แนวคิดระหว่างชุมธอร์และไฮเดกเกอร์

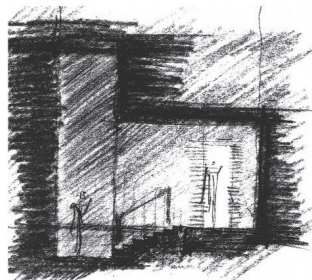
งานออกแบบของชุมธอร์นั้น กล่าวได้ว่ามีรากยังลึกมาจากการที่ตัวเขาให้ความสำคัญกับการรับรู้
 สัมผัสและเข้าใจสถาปัตยกรรมผ่าน “ประสบการณ์ตรง” ซึ่งมักถูกเอาไปเปรียบกับงานเขียนของปราชญ์

ชาวเยอรมันคนสำคัญในศตวรรษที่ 20 ท่านหนึ่งคือ มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) โดยงานของไฮเดกเกอร์นั้นเป็นงานที่บ่มเพาะแนวความคิดเกี่ยวกับที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและการรับรู้ของมนุษย์มาเชื่อมโยงสู่ความหมายของการสร้างสภาพแวดล้อมของมนุษย์ การอยู่ดำรงอยู่ของมนุษย์ในสรรพสิ่งทั้งมวลนี้เองที่เป็นจุดเริ่มต้นในปรัชญาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ศาสตร์ (phenomenology)

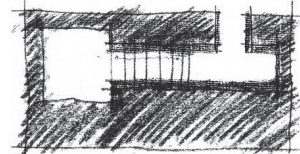
ซุมธอร์และไฮเดกเกอร์มีจุดร่วมที่น่าสนใจอย่างหนึ่งนั่นคือ การที่เขาทั้งสองใช้เครื่องมือในการวัดคุณค่าแห่งที่ว่าง (และสถาปัตยกรรม) ด้วยประสบการณ์และความรู้สึก อันแสนที่จะยากต่อการระบุมาตรฐาน กฎเกณฑ์ที่เข้าใจได้อย่างง่ายดาย และสิ่งที่ทั้งสองทำในการอธิบายความนั้น มิได้เกิดจากการนำเสนอทฤษฎีหรือนิยามออกมาตรงไปตรงมาเลย แต่เป็นการ “เล่าความรู้สึก ความนึกคิดที่มีต่อสัมผัส” ซึ่งมีความพิเศษและน่าสนใจยิ่ง อาทิเช่น การเล่าอารมณ์บทถึงสมุดโน้ตของตัวซุมธอร์เอง ที่เขียนถึงตัวเขานั่งอยู่ในจัตุรัสสแควร์อันร้อนระอุแห่งหนึ่ง ฝ้าสังเกตุผู้คน นก แม่ชี ร้านรวง ก้อนหิน เสียงรอบข้างและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งโดยรอบ รวมถึงองค์ประกอบสถาปัตยกรรม ในช่วงต้นๆ ของหนังสือ “Atmosphere” หรือการพูดถึงงานของพาลาติโอและเลอ คอร์บูซิเอร์⁹ ในมุมแห่งการสัมผัสถึงมัน ในตอนท้ายๆ ของหนังสือซึ่งสำหรับซุมธอร์แล้ว เขามักจะเน้นย้ำถึงสิ่งเหล่านี้ในแบบที่ไฮเดกเกอร์เปิดโลกแห่งปรากฏการณ์ นั่นคือสัมผัสแห่งสรรพสิ่งรอบตัว การปรากฏของตัวตนแห่งวัสดุ ผิวสัมผัส รูปรสกลิ่นเสียง แสงสีและอุณหภูมิที่นำไปสู่ความทรงจำต่อ “ที่ว่าง” และในมุมของซุมธอร์ คือ “สภาวะ+การณ+บรรยากาศ” ที่รับรู้และรู้สึกได้ ฉะนั้นการตัดสินใจเหล่านี้เป็นความซับซ้อนแห่งประสาทสัมผัสของมนุษย์ทั้งสิ้น (overall feeling, mood and ambience) และถ้ามองในอีกมุมหนึ่งนั้น การอธิบายหรือการนำไปสู่ความเข้าใจประเด็น “สภาวะ+บรรยากาศ” นั้น มักจำเป็นจะต้องหยิบยืมใช้สื่อ (medium) อื่นๆ มาประกอบเสมอ เช่น ดนตรี, บทกวี, ภาพนิ่ง หรือ ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น

VLAS THERMAL BATHS PETER ZUMTHORS

SECTION

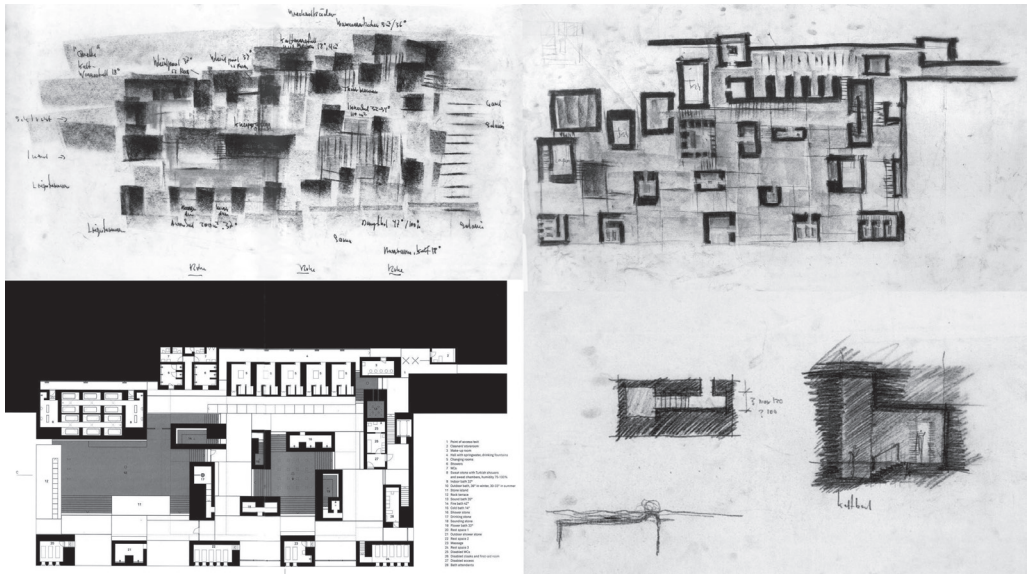
PLAN

ภาพที่ 5 รูปงานสเก็ตช์และออกแบบที่ว่างที่โอบอุ้มของซุมธอร์ในงาน Thermal Baths Vals, 1996
ที่มา: http://1.bp.blogspot.com/_0vJExt_o2jY/TBS6ZPAWuqI/AAAAAAAAAhA/qFuUepN5-

9 งาน Villa Rotonda และงาน Villa Rocca ของพาลาติโอ กับงาน Villa Sarabhai ของเลอ คอร์บูซิเอร์

4. บทส่งท้าย

อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ในหนังสือทั้งเก้าบทประเด็นหลักและสามบทประเด็นผนวกนั้น เสมือนเป็นกระจกส่องแนวคิดตัวตนในผลงานของสถาปนิกอย่างเพเธอร์ ซุมธอร์ ที่นับเป็นทางเลือกอีกเส้นหนึ่งให้เราได้เชื่อมความคิดอันซับซ้อนที่ดูธรรมดาของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสรรพสิ่งที่มวลได้เป็นอย่างดี เป็นสถาปัตยกรรมแห่งกายและจิต เป็นสิ่งกระตุ้นพลังงานและความสงบนิ่ง เป็นสิ่งที่แสดงธาตุแท้แห่งวิสัยทัศน์โลกแห่งสิ่งรอบๆ ตัวมนุษย์ มีสัมผัสความรู้สึก มีชีวิตชีวาและเป็นงานออกแบบสถาปัตยกรรมที่สะท้อนการสร้างประสบการณ์ของผู้เข้าไปสัมผัสและรอผลลัพธ์แห่งการรับรู้ถึงมิติที่ปรากฏจริงตรงหน้า เป็นประสบการณ์สัมผัสแห่ง “สภาวะบรรยากาศ” ไปชั่วกัลปาวสาน

ภาพที่ 6 รูปงานสเก็ตช์แนวคิดของการออกแบบงาน Swiss Sound Box ในงาน Expo 2000 ใน Hannover, 1996

ที่มา: <https://cherylkiwi.files.wordpress.com/2012/10/combined.jpg>

เอกสารอ้างอิง

- Channel, L. (2015). **Different kinds of silence: An interview with Peter Zumthor [CD]**. New York: Louisiana Museum of Modern Art.
- Gantenbein, K. and Ursprung, P. (Ed.). (2009). **Seeing Zumthor--images by Hans Danuser: Reflections on architecture and photography**. Switzerland : Scheidegger and Spiess.
- Heidegger, M. (1971). **Building dwelling thinking in poetry, language and thought** (A.Hofstadter, Trans). New York: Harper & Row.
- Pallasmaa, J. (2012). **Place and atmosphere**. Netherlands: Royal Academy of Art The Hague.
- Pinterest Staff. (2016). **Pictures from Bruder Klaus Chapel, Germany**. Retrieved July 3, 2016, from www.pinterest.com
- Wigley, M. (1998). Architecture of atmosphere in constructing atmosphere. **Daidalos**, 68.
- Zumthor, P. (2006). **Atmospheres: Architectural environments, surrounding objects**. Basel : Birkhäuser.
- Zumthor, P. (2013). Building atmosphere: Material, detail and atmosphere in architectural practice. **OASE Journal for Architecture**, 91.